

УПУТСТВО ЗА СПРОВОЂЕЊЕ МЕРА УКЛАЊАЊА ЛЕШЕВА УТИНУЛИХ ЖИВОТИЊА, ЧИШЋЕЊЕ, САНИТАРНО ПРАЊЕ, ДЕЗИНФЕКЦИЈУ, ДЕЗИНСЕКЦИЈУ И ДЕРАТИЗАЦИЈУ ОБЈЕКТА ИЗ ВЕТЕРИНАРСКЕ ДЕЛАТНОСТИ

Ветеринарске организације по налогу и под руководством ветеринарске инспекције, после повлачења воде, учествују у организацији и спровођењу дезинфекције, дезинсекције и дератизације (у даљем тексту ДДД) као и других ветеринарско санитарних мера неопходних за санирање последица поплава. Ове мере спроводе се у свим објектима за држање и узгој животиња, фабрикама сточне хране, складишним просторима, кланицама, прерађивачким објектима, прихватилиштвима и на отвореним површинама на следећи начин:

- У току поплаве треба предузети сакупљање и уклањање лешева животиња који плутају по површини воде уколико је то могуће;
- Након поплаве лешеви се скупљају на за то одређеном месту, а под надзором ветеринарске инспекције, ако не постоје техничке могућности да се директно сакупљају специјализованим возилима;
- Сакупљени лешеви се нешкодљиво уклањају одвожењем у кафилерију (најбољи начин) или се, уколико таква могућност не постоји, лешеви закопавају на месту које одреди ветеринарски инспектор у сарадњи са локалном самоуправом;
- Надзор над уклањањем лешева и транспортом до кафилерије на прописани начин је врло значајна биосигурносна мера;
- Уколико не постоји могућност транспорта лешева у кафилерију, за закопавање лешева треба одабрати локацију где је ниво подземних вода што нижи (дно мора бити најмање један метар изнад највишег нивоа подземних вода), и довољно удаљену од извора, бунара и других објеката за снабдевање водом или чување хране;
- Јама за закопавање треба да буде прилагођена количини лешева који се закопавају;
- Треба водити рачуна да изнад лешева буде најмање један метар набијене земље;
- Код већег броја лешева најбоље је закопавање вршити у рову јер се може sukcesивно закопати већи број животиња на истој локацији, а трошкови санације се знатно умањују;
- Места на којима су закопавани лешеви морају бити јасно обележена и обезбеђена;
- Организација и спровођење мера чишћења, санитарног прања и ДДД врши се у сарадњи ветеринарских установа са другим надлежним субјектима (у првом реду друге ветеринарске установе и предузећа, комуналне и здравствене установе и Завод за биоциде);
- Сав поплавни нанос (муљ, блато, песак и друге наплавине) унутар објеката и на површинама, третира се као потенцијално опасан отпад и у том смислу се организују и спроводе мере чишћења, сакупљања, паковања на одговарајућем месту, санитарно прање и по потреби ДДД;

- Поред наведених сточарских објеката и површина, теба извршити и механичко чишћење, санитарно прање и ДДД сточних пијаца, складишта хране за животиње, силоса, фабрика сточне хране, кланица, млекара и месара. Спроведене мере ДДД у набројаним објектима треба писмено да одобри надлежни ветеринарски инспектор и одобри њихов даљи рад;
- По повлачењу воде, не чекајући сушење (да би се олакшала и побољшала дифузија дезинфекционих средстава у дубље слојеве зидова и подова), приступа се најпре механичком чишћењу и уклањању наноса. У овом делу активности учествују и запослени, чистећи и уклањајући поплавни нанос из сопствених објеката, као и са површина у свом поседу, по упутствима и под надзором ветеринарске службе;
- Темељно чишћење отворених површина која су била поплављена (економска дворишта, испусти и пашњаци) од наплавине и заосталог муља врши се након повлачења воде. Муљ, песак, блато, наплавине и други предмети сакупљени у објектима могу представљати и инфективни и потенцијално опасан отпад, па је пожељно да се нешкодљиво уклони или учини нешкодљивим (дезинфекција, спаљивање, санитарно депоновање). Најбоље је сакупити га приликом чишћења на гомиле или у џакове и уклонити на за то одређено место;
- Треба урадити тријажу опреме у објектима по питању употребљивости и могућности дезинфекције. Све што је неупотребљиво, треба сакупити на једном месту и накнадно одлучити на који начин ће бити уништено под надзором и према упутству одговорног лица. Треба имати у виду да овај материјал садржи велику количину инфективног материјала и да су његово испирање и дезинфекција непоуздани;
- Предмети и опрема, уређаји и алат од чврстих материјала могу се успешно прати и дезинфиковати;
- Натопљена одећа и обућа се може прати уз претходну дезинфекцију;
- Након грубог чишћења и уклањања отпада треба приступити темељном прању објеката и површина. Прање је најбоље вршити топлем водом под притиском (уколико има могућности) и употребом доступних детерџената. Објекат и површине треба опрати до визуелне чистоће;
- Из објекта треба уклонити све предмете који се не могу дезинфиковати (трули подови, валови, дрвени боксеви који нису могли да се оперу, иверица, стиропори и други предмети);
- Дезинфекција се спроводи наношењем дезинфицијенса на површине (натапањем, брисањем, прскањем или фумигацијом) у количини коју произвођач препоручује. За дезинфекцију је најбоље користити препарате на бази хлора;
- Уколико поједине објекте није могуће квалитетно очистити (има остатака сасушеног ђубрета или неке друге нечистоће) треба употребити и натријум хидроксид;
- Лица која непосредно учествују у овим активностима обавезно морају да користе заштитна средства (рукавице, маске, чизме, радна одела/комбинезони и другу заштитну опрему), да темељно перу руке и мере хигијене;

- У раду треба користити сва расположива наменска, приручна и месна средства (муљне пумпе, лопате, цакове, колица, саобраћајно-транспортна и друга средства). Сва ова средства се после завршеног рада обавезно перу и дезинфикују;
- Будући да се сав прикупљени нанос третира као инфективан и потенцијално опасан отпад, пожељно је спровести његову дезинфекцију. За то се користе "груби" хлорни препарати у растворима високих концентрација (на пример, хлорни креч, капорит). Уколико из било ког разлога (на пример, недовољне количине дезинфекционих средстава) није могуће спровести дезинфекцију, овакав отпад се уклања на посебан део депоније, са намером да се његова дезинфекција изврши касније, када се за то стекну услови, с тим да се место депоновања обавезно обезбеди и означи;
- По завршеном чишћењу и уклањању поплавног наноса, приступа се дезинфекцији. Дезинфикује се све што је било у контакту са поплавном водом или наносом;
- Дезинфекцију унутрашњости објеката, као и свих отворених површина, треба да спроводе стручна лица, уз обавезно коришћење заштитних средстава;
- За дезинфекцију унутрашњости објеката (зидова, подова, таваница, врата и прозора) препоручују се хлорни препарати, према упутствима произвођача. Употреба ових препарата препоручује се и за дезинфекцију отворених површина, али у јачим концентрацијама, такође према упутствима произвођача. Наношење дезинфекционих средстава обавља се прскањем, уз помоћ ручних или моторних прскалица;
- У недостатку готових дезинфекционих средстава, могуће је примењивати и на лицу места направљена дезинфекциона средства, са или без хлорних препарата (на пример, гашени креч, хлорни креч, хлорно-кречно млеко, раствор натријум-хидроксида, капорит). Пре наношења ових препарата на површине (зидове и подове) потребно је темељно опрати уз употребу четки. Може се сматрати да је добро изведеним кречењем спроведена довољно добра дезинфекција зидова;
- Опрема од чврстих материјала дезинфикује се, уколико је то могуће, прскањем, потапањем у растворе расположивих дезинфекционих средстава или брисањем крпама и сунђерима натопљеним дезинфекционим средствима. Употреба добрих парочистача (тамо где их има на располагању) са додатим дезинфицијенсом може дати добре резултате;
- Опрема за исхрану и напајање, после потапања и држања у неком од расположивих дезинфекционих средстава (на пример, раствори лизола, крезол а према упутству произвођача) се темељно пере, а потом суши. За опрему од пуног дрвета (јасле, корита) препоручује се употреба средстава која нису на бази хлора. Ова препорука важи и за подове од дрвета и у ту сврху може се, између осталог, користити крезолна сапуница;
- Транспортна средства (камиони, трактори, комби возила, чамци, приколице) која су била у поплавној води или наносу, после темељног чишћења и прања, морају се дезинфиковати. За њихову дезинфекцију користе се расположива дезинфекциона средства, која се могу наносити прскањем или,

- joш боље – натопљеним крпама и сунђерима. За контаминиране тапациране делове пожељно је употребити парочистаче са дезинфекционим флуидом. Посебна пажња посвећује се возилима за превоз хране и воде;
- Возила-цистерне која се користе за допремање воде за пиће морају бити посебно чиста, а њихов транспортни простор пере се и дезинфикује неким од хлорних препарата по утврђеној процедури. Уколико је вода захваћена на дистрибутивном систему који поседује систем за дезинфекцију (хлорисање), врши се провера концентрације резидуалног хлора у њој, у правилним интервалима;
 - Испред улаза у сабирне центре за сакупљање, смештај и исхрану животиња потребно је поставити дезинфекциону баријеру са растворима расположивих дезинфекционих средстава и старати се да свако лице пре уласка дезинфикује руке и обућу. Овакву дезинфекциону баријеру треба поставити и испред врата тоалета и других санитарних просторија. Обавезно обезбедити дезинфекционе баријере за возила која улазе у круг центра за сакупљање, смештај и исхрану животиња, а нарочито за возила која су била на поплављеном подручју. Овакве дезинфекционе баријере праве се у виду плитких базена, чија је дужина довољна да читав обим точка буде натопљен раствором дезинфекционог средства, на улазу у круг, кроз који су возила обавезна да прођу или се, такође на улазу спроводи прскање њихових точкова;
 - Мере дезинсекције спровешће се у сарадњи са другим надлежним и стручним установама, службама и предузећима, као и јединицама управе свих нивоа. Оне подразумевају употребу инсектицида и ларвицида у циљу спречавања убрзаног и неконтролисаног размножавања комараца и других инсеката, као вектора заразних болести;
 - Мере дератизације (у првом реду постављање отровних мамаца за глодаре чији се масовни повратак очекује после повлачења воде) такође ће се спровести у сарадњи са другим надлежним и стручним установама, службама и предузећима, као и јединицама управе свих нивоа. Треба идентификовати, обележити и у мапи забележити места где су постављени мамци за тровање глодара. Обавезно организовати сакупљање и нешкодљиво уклањање лешева отрованих и угинулих глодара по правилима струке;
 - Треба урадити тријажу сточне хране (кабасте и концентроване), као и материјала за простирку. Уколико су натопљени плавним материјалом, треба их третирати на претходно описани начин;
 - Треба проценити стање депонија стајњака, степен његове контаминације, могућност санитације и евентуалну употребљивост;
 - Организације и удружења за права и добробит животиња које раде на спашавању и евакуацији животиња се морају придржавати упутстава ветеринарских инспектора и о свом раду их редовно и потпуно обавештавати. Све животиње које су смештене у сабирни центар морају бити евидентирани и обележене, прегледане, третиране уколико су повређене или болесне, уз примену ветеринарско-санитарних мера и уз сталан ветеринарски надзор. Сваку повреду лица која учествују у евакуацији треба медицински обрадити;

- На газдинствима које се налазе непосредно уз поплављено подручје треба поштрети мере здравствене заштите и биосигурносне мере;
- О спровођењу свих наведених мера становништво треба да благовремено обавештавати;
- Становништву треба указивати на значај пријављивања уинулих животиња;
- Становништво треба упозорити о опасности од ширења инфективних болести на људе и животиње, као и загађење животне средине;
- Посебно треба инсистирати код становништва да не предузима никакве активности у погођеном подручју које могу довести до ширења инфективног и потенцијално инфективног материјала (на пример, закопавање или спаљивање лешева на своју руку);
- Треба евидентирати и прикупљати податке о надзору над мерама и активностима које се спроводе и процењивати успех њихове примене.